

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
Тарих факультеті
Археология, этнология және музеология кафедрасы

Бекітілді

Тарих факультетінің Ғылыми кеңесінде
Хаттама № 2 «29 қыркүйек» 2025 ж.
Факультет деканы Байғұнаков Д.С.

96535 ҚАЗАҚТАРДЫҢ ОТБАСЫ МЕН НЕКЕСІНІҢ ТАРИХИ АНТРОПОЛОГИЯСЫ
ПӘНІНІҢ ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ
«7M02220 – Этнология және антропология» білім беру бағдарламасы
2 курс, көктемгі семестр
5 кредит

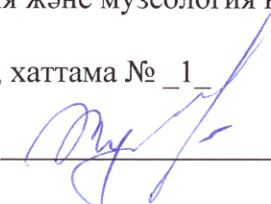
Алматы 2025 жыл

Пәннің қорытынды емтихан бағдарламасын құрған: т.ғ.к. Баудиярова Қ.Б.

Пәннің қорытынды емтихан бағдарламасы: «7M02220»-Этнология және антропология»
білім беру бағдарламасы негізінде әзірленген

Археология, этнология және музеология кафедрасы мәжілісінде қаралды және
ұсынылды

«_02_»_09_ 2025 ж., хаттама №_1_

Кафедра меңгерушісі Жуматаев Р.С.

Оқыту және білім беру сапасы бойынша
академиялық комитеттің төрайымы

«_05_»_09_ 2025 ж., хаттама №_1_

Бижанова М.Т.

Кіріспе

Магистрант «Қазақтардың отбасы мен некесінің тарихи антропологиясы» пәні бойынша емтиханды жазбаша-офлайн форматта тапсырады.

Бағдарлама «Универ» жүйесіне жүктелді.

I. Қорытынды емтихан бағдарламасын өткізу тәртібі:

1. Емтихан жазбаша түрінде өткізіледі.
2. Емтиханның өтуін қадағалу бақылау камералар, оқытушылардың кезекшілігі арқылы жүзеге асады.

3. Емтихан сұрақтары «Универ» жүйесіне үш блокқа бөлу арқылы енгізіледі.

II. Қорытынды емтихан бағдарламасының регламенті:

1. Емтихан кесте бойынша өткізіледі.
2. Емтихан тапсыру ережесіне сай, магистрант емтиханға 30 минут қалғанда аудиторияда болуы керек.

3. Емтихан қабылдау ұзақтығы 2 сағат.

III. Қорытынды емтихан бағдарламасының ережелері:

1. Емтихан барысында магистрант ұялы телефон, оқулықтар, дәптер, құлаққап және т.б. бөгде заттарды ұстауға, өзімен бірге алып кіруге тыйым салынады. Сонымен қатар басқа магистранттармен сөйлесуге, артық қимыл жасауға, артына қарауға болмайды. Емтихан барысын бейне бақылау арқылы мониторинг тобы бақылап отырады. Аталған ережелерді бұзу фактісі анықталса, магистрант емтиханның шығарылады.

IV. Қорытынды емтихан бағдарламасының нәтижелері:

1. Магистранттардың жазбаша жұмыстарын пән оқытушысы тексеріп, баллдарды «Универ» жүйесіне енгізеді.

2. Оқытушы барлық магистранттардың баллдарын мұқият тексеріп, емтихан тізімдемесін «Универ» жүйесінде сақтайды.

3. «Универ» жүйесіндегі қорытынды тізімдемеге магистранттардың баллдары 48 сағаттың ішінде қойылуы тиіс.

4. Емтихан нәтижелері бақылау камералардың нәтижелері негізінде қайта қаралуы мүмкін.

5. Егер магистрант емтихан тапсыру ережесін бұзса, магистранттардың емтихан нәтижелері жойылады.

Қорытынды емтихан 15 аптада алған білімнің нәтижесі ретінде жазбаша түрде жүргізіледі. Төмендегі тақырыптар бойынша тапсырмалар беріледі:

1. Отбасы мен некенің антропологиясына байланысты әдебиеттер мен деректерге шолу жасаңыз.

2. Отбасы құрлымы мен түрлері: дәстүрлер мен инновациялар.

3. Отбасы ішіндегі ерекшеліктерді айқындаңыз.

4. Ұлттық этикеттің ережелері мен ерекшеліктерінің негізгі көріністері.

5. Отбасының әлеуметтік функцияларының антропологиясы.

6. Қазақтардың туыстық қарым-қатынастары: өз жұрты, нағашы жұрт, қайын жұрт.

7. Танысу факторлары және некеге дейін олардың ұзақтығы.

8. Некеге құрудың ерекшеліктерін айқындаңыз

9. Ресми құдалық арқылы некелер.

10. Ұлт-аралас некелердің динамикасы мен этникалық құрлымы.

11. Ұлт-аралас отбасыларда жасөспірімдердің этникалық идентификациясы.

12. Отбасы мен некедегі ажырасу феноменін талдаңыз.

13. Некеге тұру мерзімі мен ұзақтығы бойынша ажырасулар.

14. Ажырасқан және толық емес отбасылардағы балалар мен жасөспірімдер.

Емтихан тапсыру кезінде магистранттар қабілетті болуы тиіс:

- қазақтардың отбасы мен некелердің басым болу беталысын, сондай-ақ, оларға әлеуметтік-экономикалық және этникалық факторлардың ықпал ету дәрежесін анықтайды;
- қарастырып отырған мәселенің көп қырлылығын меңгере отырып олардың ерекшеліктеріне анализ/талдау жасайды;
- отбасының түрлі аспектілерін гуманитарлық білім жүйесіндегі және ғылыми зерттеу дамуындағы дағдыларын меңгереді;
- еліміздегі отбасының жалпы және аймақтық ерекшеліктерін салыстыра отырып, қажетті құжаттар мен материалдарды талдайды.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

I. Негізгі әдебиеттер

1. Абрамзон С.М. Киргизы и их этногенетические и историко-культурные связи. – Л.: Наука, 1971. – 403 с.
2. халқындағы семья мен неке (тарихи-этнографиялық шолу). – Алматы: Ғылым, 1973. – 328 б.
3. Аргынбаев Х.А. Қазақ отбасы: (қазақ отбасының кешегісі мен бүгінгісі жайындағы ғылыми зерттеу еңбек). – Алматы: Қайнар, 1996. – 326 б.
4. Аргынбаев Х.А. О некоторых пережиточных формах брака у казахов // Семья и семейные обряды у народов Средней Азии и Казахстана. – М., 1978. – С.94-105.
5. Аргынбаев Х.А. Свадьба и свадебные обряды у казахов в прошлом и настоящем // СЭ. – 1974. – №6 – С. 69-77.
6. Баудиярова Қ.Б. Ұлтаралас некедегі ажырасу себептері және ондағы балалардың ұлтын таңдауы // Қазақстан және қазіргі әлем мәселесі: Халықаралық ғылыми-теориялық конференция материалдары. – Алматы, 2005. – 16-20 бб.
7. Баудиярова Қ.Б. Оңтүстік Қазақстан қазақтарының үйлену тойына байланысты әдет-ғұрыптарындағы ерекшелік // Отандық және әлемдік тарихтың маңызды мәселелерін қазіргі көзқарас тұрғысынан талдау: Халықаралық Бекмаханов оқуларының материалдары. – Алматы, 2006. – 585-589 бб.
8. Беташар. – Алматы: Өнер, 1991. – 256 б.
9. Бикбулатов Н.В. Башкирская система родства. – М.: Наука, 1970. – 320 с.
10. Борзых Н.П. Межнациональные браки в СССР в середине 1930-х годов // СЭ. – 1984. – №3. – С.101-112.
11. Ганцкая О.А. Семья: структура, функции, типы // СЭ. – 1984. – №6. – С. 16-28.
12. Ганцкая О.А. Семья: общие понятия, принципы типологизации // Этносоциальные аспекты изучения семьи у народов Зарубежной Европы. – М., 1987. – С. 5-14.
13. Ерназаров Ж.Т. Семейная обрядность казахов: символ и ритуал. – Алматы: Ғылым, 2001. – 182 с.
14. Ерназаров Ж.Т. Этнознаковые функции семейной обрядности казахов (этнолого-культурологические аспекты): Автореф. дисс. ... канд. ист. наук. – Алматы, 2001. – 32 с.
15. Жакипова А. Развитие семейно-брачных отношений в Казахстане – Алма-Ата: Казахстан, 1971. – 180 с.
16. Жаназарова З.Ж. Современная семья в Казахстане и ее проблемы. – Алматы: Қазақ университеті, 2004. – 257 с.
17. Жданко Т.А., Васильева Г.П. Новое и традиционное в быту сельской семьи народов Средней Азии и Казахстана. Программа этнографического исследования современных этнокультурных процессов. – М., 1980. – 61 с.
18. Задыхина К.Л. Пережитки возрастных классов у народов Средней Азии // Труды ИЭ. Новая серия. – М., 1951. – Т.14. – С.157-179.
19. Кисляков Н.А. Очерки по истории семьи и брака у народов Средней Азии и Казахстана. – Л.: Наука, 1969. – 240 с.
20. Мустафина Р.М. Представления, культы, обряды у казахов: (В контексте бытового ислама в Южном Казахстане в конце XIX-XX в.в.) – Алма-Ата: Қазақ университеті, 1992. – 176 с.
21. Ташбаева Т.Х., Савуров М.Д. Новое и традиционное в быту сельской семьи узбеков. – Ташкент: Фан, 1989. – 162 с.
22. Толеубаев А.Т. Пережитки магии в традиционной детской обрядности казахов в начале XX в. // ИАН КазССР. Серия обществ. наук. – 1978. – № 1. – С. 38-43.
23. Толеубаев А.Т. Реликты доисламских верований в семейной обрядности казахов (XIX – начало XX

- в.). – Алма-Ата: Ғылым, 1991. – 214 с.
24. Төлеубаев А.Т., Ескекбаев Д.Б. Орынбор қазақтары (тарихи-этнографиялық зерттеу). – Алматы: Қазақ университеті, 2003. – 157 б.
25. Тохтабаева Ш.Ж. Ұлы Дала жауһарлары. – Алматы: Дайк-Пресс, 2008. – 328 с.
26. Фиельструп Ф.А. Из обрядовой жизни киргизов начала XX века. – М.: Наука, 2002. – 300с.
27. Шаханова Н.Ж. Мир традиционной культуры (этнографические очерки). – Алматы: Қазақстан, 1998. – 184 с.
28. Шаханова Н.Ж. Символика традиционной казахской культуры. – Алматы: Қазақ университеті, 2004. – 232 с.

II. Қосымша әдебиеттер:

1. Абдулина А.Т. Современные этнокультурные процессы в среде сельского населения Жетысу: Автореф. дисс. ... канд. ист. наук. – Алматы, 1997. – 26 с.
2. Акылбаева И.М. Быт и культура казахского населения города Тараза на современном этапе (по материалам этносоциологического исследования: Автореф. дисс. ... канд. ист. наук. – Алматы, 2001. – 28 с.
3. Алан Б. Антропология тарихы мен теориясы. – Алматы: Ұлттық аударма бюросы, 2018. – 240 б.
4. Баудиярова Қ.Б. Оңтүстік Қазақстандағы бірұлтты және ұлтаралас некелердің тұрақтылығы мен сақтау мәселелері: Тарих ғыл. канд. дисс. ...авторефераты. – Алматы, 2009. – 26 б.
5. Галимова А.К. Современная сельская семья казахов Северного Казахстана (этносоциологическое исследование): Автореф. дисс. ... канд. ист. наук. – Алматы, 2000. – 30 с.
6. Евстигнеев Ю.А. Современные этнические процессы в Северном Казахстане (в аспекте динамики межнациональных браков): Автореф. дис. ... канд. ист. наук. – Л., 1977. – 25 с.
7. Жақсыбеков Д.С. Оңтүстік Қазақстандағы қазіргі ауыл қазақтары отбасының құрылымы мен қызметі: Тарих ғыл. канд. дисс. ...авторефераты. – Алматы, 2009. – 28 б.
8. Керимбаев Е.А. Этнокультурные основы номинации и функционирования казахских собственных имен: Автореф. дисс. ... докт. филол. наук. – Алма-Ата, 1992. – 61 с.
9. Кульсариева С.П. Этнография детства и социализация подростков у казахов в 1950-1980-е гг. (на материалах Кызылординской и Алматинской областей): Автореф. дисс. ... канд. ист. наук. – Алматы, 2001. – 31 с.
10. Қалшабаева Б.К. Орта Азия қазақтары (тарихи-этнографиялық зерттеу): Тарих ғыл. докт. дис. ... авторефераты. – Алматы, 2010. – 52 б.
11. Могунова М.В., Казиев С.Ш., Могунов С.В. Межэтнические браки в среде городских русских и казахов Северного Казахстана // Вестник антропологии. – 2020. – № 3 (51). – С. 136-152. (ИЭ РАН РФ).
12. Проваторова О.М. Современные этнические процессы у казахов Западной Сибири: Автореф. дис. канд. ист. наук. – Л., 1986. – 18 с.
13. Төлеубаева К.М. Қазақ және Орталық Азия халықтарының отбасы, отбасылық әдет-ғұрып, салт-саналары (салыстырмалы-этнографиялық зерттеу): Тарих ғыл. докт. дис. ... авторефераты. – Алматы, 2010. – 58 б.
14. Хьюз мл. Дж. Богатство семьи: как сохранить в семье человеческий, интеллектуальный и финансовый капиталы. – М.: Олимп-Бизнес, 2014. – 256 с.
15. Шалгинбаева С.Х. Семейные традиции и социокультурный облик казахов городов Алматы и Тараза (этносоциологическое исследование): Автореф. дисс. ... канд. ист. наук. – Алматы, 2002. – 31с.

ҚОРЫТЫНДЫ БАҚЫЛАУДЫ КРИТЕРИАЛДЫ БАҒАЛАУ РУБРИКАТОРЫ

Пән: Этнология кіріспе

Форма: жазбаша (оффлайн). Платформа: Univer АЖ

Балл Критерилер	ДЕСКРИПТОРЛАР				
	«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық»	«Қанағаттанарлықсыз»	
	1 сұрақ. Максималды балл – 33 балл				
	30-33 балл	23-29 балл	15-22 балл	8-14 балл	0-7 балл
Қазақтардың отбасы мен некесінің тарихи антропологиясы бойынша зерттеу саласындағы негізгі білімді түсіну. Сұрақтың теориялық негіздерін түсіндіру және түсіну	"Өте жақсы" деген баға Қазақтардың отбасы мен некесінің тарихи антропологиясы еңбектерін саралап, аудиторияда өткен сабақты толық меңгеріп, терең ғылыми тұжырым жасап, сұраққа толық жауап жазу.	"Жақсы" деген баға жауаптылық, бірақ кейбір мәселелер қамтылмаған, материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігінде қате жіберілген. Жауапта стилистикалық қателіктердің болуы, терминдердің дұрыс қолданылмауы мүмкін.	"Қанағаттанарлық" деген баға билетте ұсынылған сұраққа толық жауаптың жазылуы, негізгі ерекшеліктерді, үстіртін дәлелдейді, материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігінің бұзылуына жол береді, сұрақтың мазмұнын ашпайды.	Қойылған сұраққа дұрыс жауап жазбай, қате дәлелдеу, дұрыс емес қорытынды жасау.	Негізгі ұғымдарды, теорияларды білмеу. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.
2 сұрақ. Максималды балл – 33 балл					
Балл Критерилер	30-33 балл	23-29 балл	15-22 балл	8-14 балл	0-7 балл
Білім мен әдістемелерді қолдану, зерттеу саласындағы мәселелерді шешуді негіздеу Қазақтардың отбасы мен некесінің тарихи антропологиясы мәселелерін ұғынуы.	Қазақтардың отбасы мен некесінің тарихи антропологиясына қатысты сұрақтарды толық орындау, қойылған сұрақтардың мазмұнын ашу, курстың практикалық мәселелерін шешу.	Оқу тапсырмасын ішінара орындау, курстың практикалық міндеттерін толық аша алмау, ғылыми тұжырымдарды дұрыс жеткізе алмау.	Негізгі дереккөздерге тиісті және орынды сілтемелер беріледі. Ұсынымдар маңыздылау емес, мұқият талдауға негізделмеген және таяз. Дәлелдер үстіртін қолданылады.	Тапсырманы шешудің ұтымсыз әдісі қолданылған, сұрақтар жалпылама жазылған, зерттеулерді аз немесе мүлдем қолданбаған, нормадан асатын қателіктер	Сұрақпен жауаптың мазмұны сәйкес келмейді. Практикалық ұсынымдар мүлдем жоқ немесе өте төмен сапада. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.

				мен кемшіліктер бар.	
3 сұрақ. Максималды балл – 34 балл					
Балл	30-34 балл	23-29 балл	15-22 балл	8-14 балл	0-7 балл
Критерилер					
Қазақтардың отбасы мен некесінің тарихи антропологиясын түсіндіруге, бағалауға, тәжірибеде қолдануға қабілеттілігі.	Оқу тапсырмасын толық орындап, қойылған сұраққа жан-жақты, дәлелді жауап беру, курстың практикалық мәселелерін шешу. Терминдерді қолдану, ғылыми тұжырымдар жасау.	Тұжырымдамалық материалды пайдалануда дәлсіздікке, жалпылау мен тұжырымдардағы кішігірім қателіктерге жол беріледі. Бұл тапсырманың жалпы деңгейіне әсер етпейді.	Негізделген ғылыми ережелердің қолданылуы туралы тұжырымдар нақты емес және нәтижесіз, стилистикалық және грамматикалық қателіктер, сондай-ақ практикалық шешімнің нәтижелерін өңдеуде дәлсіздіктердің болуы.	Тапсырма өрескел қателіктермен орындалды, сұрақтарға жауаптар толық емес, тұжырымдамалық материалдар мен дәлелдер нашар пайдаланылған.	Тапсырма орындалмады, қойылған сұрақтарға жауаптар жоқ, талдау материалдары мен құралдары пайдаланылмады. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.